

Vanmorgen sprak het hof van beroep in Gent zich uit in de zaak van de aardappelactivisten. Het hof oordeelt dat er geen sprake is van een criminele vereniging. 'de Verenigde Verenigingen' is blij met deze uitspraak maar vraagt een wetswijziging die de interpretatie van 'bendevoering' inperkt zodat het niet meer kan worden toegepast op politieke actiegroepen die opkomen voor het algemeen belang.

In mei 2011 werden tijdens een actie van burgerlijke ongehoorzaamheid een aantal genetisch gemanipuleerde aardappelplanten uitgetrokken en vervangen door biologische varianten. De rechtbank van Dendermonde veroordeelde elf van de actievoerders omwille van bendevoering. Het hof van beroep zet die vergissing nu recht: het beschouwt de activisten niet als criminele bende.

Om de beschuldiging van criminele bende hard te maken verwees de procureur in haar pleidooi naar het georganiseerde karakter van de actie. Ze verwees naar het feit dat de actie op voorhand openlijk werd aangekondigd: er werden "oproepen gelanceerd in de media om samen te komen" en aan deelnemers werd vooraf een training geweldloze actie aangeboden om goed voorbereid aan de actie te beginnen. Ook de rechtbank van eerste aanleg verwees in haar vonnis naar de voorbereiding die aan de actie voorafgaat.

Mensen organiseren zich al eeuwenlang om verandering af te dwingen. Dat gaat niet altijd zonder slag of stoot. De burgerrechtenactivisten in de VS waren op grote schaal burgerlijk ongehoorzaam: ze traden aangekondigd, openlijk en geweldloos de segregatiewetten met de voeten. Zulke acties vroegen om een grondige voorbereiding. Ook daar speelden trainingen geweldloze actie een grote rol: mensen bereidden zich voor om geweldloos te blijven in de vaak gespannen situaties die zich voordeden, ze informeerden zich over de juridische gevolgen en oefenden op geweldloos omgaan met escalerende confrontatie. Wie acties van burgerlijke ongehoorzaamheid organiseert, gaat –gelukkig - niet over één nacht ijs. Hoor je daarom in dezelfde categorie thuis als drugsbendes of maffiosi?

Eerder werd ook Greenpeace vervolgd voor bendevoering. In eerste aanleg kregen leden van Greenpeace een maand gevangenisstraf met uitstel en een gezamenlijke geldboete van 11.000 euro. Ook al draaien deze beschuldigingen uit op buitenvervolginstelling of (gedeeltelijke) vrijspraak, ze leiden tot lange en ingewikkelde processen en zijn een duidelijke vorm van intimidatie. Om nog niet te spreken van de financiële gevolgen die verbonden zijn aan dergelijke procedures.

Geweldloos actievoeren is een essentieel deel van de gereedschapskist van wereldverbeteraars. Door actie te voeren eisen ze een stem op en wegen ze op de publieke en politieke agenda. Een democratie die geen ruimte laat voor afwijkende stemmen holt zichzelf uit. Actie is vaak noodzakelijk om die stem kracht bij te zetten. Rechtspraak die deelnemers aan zulke acties op gelijke hoogte plaatst met criminelen, is nefast voor de democratie.

Daarom moet een wetswijziging de interpretatie van het misdrijf 'bendevoering' inperken zodat het niet langer kan worden toegepast op politieke actiegroepen die opkomen voor het algemeen belang. 'de Verenigde Verenigingen' roept onze parlementsleden op om hier dringend werk van te maken.